

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ
ТА МОДЕлювання ЕКОНОМІКИ

Відділ модернізації механізмів управління економікою

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальність 051 «Економіка»

освітньо-науковий рівень доктор філософії

вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2024/2025</u>
Семестр	<u>3</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>4</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>іспит</u>

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____(_____) «___» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____(_____) «___» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____(_____) «___» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми макроекономічної політики» розроблена на основі освітньо-наукових програми 051 – Економіка и та навчального плану. Підготовлено головним науковим співробітником відділу модернізації механізмів економікою ДНДПІМЕ, д.е.н. , проф. Онищенко В.П.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Начальник відділу модернізації механізмів
управління економікою
/ Галасюк В.В./
(підпись) (ПІБ)

Протокол № 24 від 24 08. 2024 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		дenna форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 “Соціальні та поведінкові науки”	За вибором	
Модулів – 1		Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання	Спеціальність: 051 “Економіка”	Семестр	
Загальна кількість годин – 120		3-й	3-й
		Лекції	
		20 год.	12 год.
Тижневих годин для денної форми навчання:	Освітньо-кваліфікаційний рівень: третій освітньо-науковий рівень вищої освіти	Практичні, семінарські	
аудиторних – 4		20 год.	6 год.
самостійної роботи аспіранта – 8		Самостійна робота	
		80 год.	102 год.
		Індивідуальні завдання: – год.	
		Вид контролю:	
		екзамен	екзамен

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
 для денної форми навчання – 40% до 60%;
 для заочної форми навчання – 15% до 85%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є розширення теоретичних знань щодо особливостей та ефективності функціонування відкритих економічних систем, а також набуття нових практичних навиків із використання сучасних методів та моделей макроекономічного аналізу для інтерпретації впливу на національну економіку поведінки основних макроекономічних суб'єктів із врахуванням дії різноманітних зовнішніх збурень.

Задля досягнення поставленої мети визначено наступні завдання:

- ознайомити аспірантів із сучасним інструментарієм макроекономічних досліджень;
- з'ясувати методологічні підходи до аналізу механізмів організації національної економіки та моделювання поведінки економічних суб'єктів;
- розкрити значення моделей макроекономічної рівноваги в сучасному аналізі особливостей функціонування та динаміки відкритої господарської системи;
- продемонструвати методи аналізу та оцінки джерел зростання економіки, підвищення рівня життя в країні в короткострочковому та довгострочковому періодах;
- здійснити порівняльний аналіз теоретичних концепцій щодо основних причин виникнення макроекономічної нестабільності та рекомендованих заходів економічної політики на її усунення.

Після завершення дисципліни аспірант повинен: *знати*:

- сучасні теорії та методи макроекономічного аналізу;
- зміст наукових дискусій в макроекономіці щодо проблем застосування заходів економічної політики та їх впливу на господарську практику;
- основні джерела та методики оцінки факторів зростання національної економіки та підвищення рівня життя народу;
- причини виникнення та форми прояву основних ознак нестабільності національної макроекономіки — інфляції, безробіття, рецесії;
- механізми досягнення макроекономічної рівноваги за повної зайнятості. *вміти*:
- за допомогою відповідних методів та моделей оцінювати та аналізувати динаміку основних макроекономічних показників, оцінювати ефективність функціонування національної економіки та перспективи її розвитку;
- моделювати процеси досягнення макроекономічної рівноваги та її порушення внаслідок різноманітних збурень;
- виявляти причини посилення макроекономічної нестабільності та формувати рекомендації щодо заходів уряду, спрямованих на її усунення;
- здійснювати якісну та кількісну оцінку впливу макроекономічної політики на розвиток національної економіки в короткострочковому та довгострочковому періодах;
- застосовувати сучасні моделі економічного зростання для оцінки динаміки національного виробництва та прогнозування рівня життя в країні.

3. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Економічна ефективність та макроекономічна рівновага.

Змістовий модуль 2. Макроекономічна нестабільність. Економічна політика держави.

Змістовий модуль 3. Макроекономічна динаміка та економічне зростання.

Змістовий модуль 1. Економічна ефективність та макроекономічна рівновага.

Тема 1. Вступ до актуальних проблем макроекономічної політики.

Методологія макроекономіки. Методи дослідження національної економіки. Основні постулати, припущення та закони макроекономіки. Моделювання як метод макроекономічного аналізу. Ендогенні та екзогенні змінні макроекономічних моделей. Макроекономічні показники. Номінальні і реальні змінні. Філософія макроекономіки. Модель кругопотоку як вихідна модель макроекономічного аналізу. Двосекторна модель кругопотоку. Доходи і витрати. Заощадження та інвестиції у схемі кругопотоку. Державний та зарубіжний сектори у схемі кругопотоку. Національні рахунки як фактологічна база макроекономіки. Показники обсягу національного виробництва. Показники рівня зайнятості. Повна зайня-тість. Природна норма безробіття. Показники рівня цін. Індекси цін. Інфлювання і дефлювання.

Тема 2. Сучасні моделі макроекономічної рівноваги закритої економіки.

Інструментарій дослідження економічної рівноваги. Сукупні видатки та їх складові. Рівноважний ВВП. Методи визначення рівноважного ВВП: “витікання-ін”екції” та “видатки-обсяг національного виробництва”. Роль запасів у досягненні економічної рівноваги у короткостроковому періоді. Зміна сукупних видатків і рівноважний ВВП. Ефект мультиплікатора. Мультиплікатор видатків. Способи визначення мультиплікатора. Ефект акселератора. Вплив зовнішньої торгівлі на рівноважний ВВП. Вплив державного сектора на рівноважний ВВП. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Повний мультиплікатор видатків. Економічна рівновага у довгостроковому періоді та механізм її досягнення. Інфляційний і дефляційний розриви. Модель IS-LM для закритої економіки. Товарний ринок і крива IS. Графічний та аналітичний методи виведення кривої IS. Переміщення кривої IS. Ринок грошей і крива LM. Чинники, що впливають на переміщення кривої LM. Графічний та аналітичний методи виведення кривої LM. Складові моделі IS- LM.

Тема 3. Макроекономічна рівновага та стабілізаційна політика у відкритій економіці.

Міжнародні потоки товарів і капіталів. Велика і мала відкрита економіка. Взаємозв'язок між чистим експортом та чистими інвестиціями. Платіжний баланс. Система подвійного запису у платіжному балансі. Класифікація статей платіжного балансу. Взаємозв'язок рахунків платіжного балансу. Валюта і валютні курси. Валюта і її види. Валютний курс. Фіксовані і плаваючі валютні курси. Номінальні і реальні валютні курси. Ефективні валютні курси. Чинники,

що впливають на плаваючі валютні курси. Переваги і недоліки плаваючих валютних курсів. Переваги і слабини фіксованих валютних курсів. Особливості макроекономічної рівноваги у відкритій економіці. Взаємозв'язок валютних курсів, зовнішньої торгівлі і платіжного балансу. Крива ВР і чинники, які впливають на її переміщення. Модель Мандела-Флемінга. Макроекономічна політика у малій відкритій економіці за плаваючого валютного курсу. Макроекономічна політика за фіксованого валютного курсу. Вплив міжнародної мобільності капіталу на результативність макроекономічної політики.

Тема 4. Сукупна пропозиція і сукупний попит у теоріях економічних коливань. Сучасні моделі ділових циклів.

Сукупна пропозиція. Крива довгострокової сукупної пропозиції та її переміщення. Крива короткострокової сукупної пропозиції та її переміщення. Теорії кривої короткострокової сукупної пропозиції. Чинники сукупної пропозиції у короткостроковому періоді. Сукупний попит і його складові. Виведення кривої сукупного попиту (AD) за основі моделі IS-LM. Причини від'ємного нахилу кривої AD. Нецінові чинники сукупного попиту. Переміщення кривої сукупного попиту. Рівновага сукупних попиту і пропозиції. Збурення сукупного попиту і сукупної пропозиції. Стагфляція. Перегріта економіка. Дискусія з приводу сукупного попиту та сукупної пропозиції.

Економічні коливання та їхні причини. Залежність між зміною обсягу національного виробництва і зміною рівня безробіття. Закон Оукена. Екстерналні та інтерналні теорії економічних коливань. Теорія реального ділового циклу. Неокейнсіанські концепції економічних коливань.

Змістовий модуль 2. Макроекономічна нестабільність. Економічна політика держави.

Тема 5. Макроекономічна нестабільність і проблеми здійснення стабілізаційної політики

Безробіття та його види. Теорії безробіття. Негнучкість заробітної плати та її основні причини. Державна політика зниження природної норми безробіття. Полеміка щодо фіscalальної та монетарної політики. Активна і пасивна стабілізаційна політика. Внутрішні і зовнішні лаги стабілізаційної політики. Критика Лукаса. Правило неефективності політики. Дискреційна економічна політика. Правила проведення економічної політики.

Тема 6. Інфляція та монетарна політика

Суть і види інфляції. Причини інфляції. Економічні школи про причини інфляції. Інфляція як багатофакторний процес. Взаємозв'язок безробіття та інфляції. Рання крива Філіпса. Сучасне тлумачення взаємозв'язку інфляції і безробіття. Довгострокова крива Філіпса. Методи боротьби з інфляцією.

Індексація та дезінфляція. Антиінфляційна стратегія. Центральний банк і його місце у національній економіці. Баланс ЦБ. Застосування знарядь монетарної політики. Операції на відкритому ринку. Облікова ставка. Дисконтні позики. Норма резервування. Цілі, завдання, види монетарної політики. Політика

“дорогих грошей” і політика “дешевих грошей”. Передавальний механізм монетарної політики. Нейтральність грошей у довгостроковому періоді.

Тема 7. Фіiscalьна політика та державний борг

Суть та інструменти фіiscalьної політики. Традиційні погляди на державний борг. Рікардівський підхід до державного боргу. Платоспроможність держави за державним боргом. Проблеми вимірювання дефіциту бюджету. Моделі платоспроможності за внутрішнім державним боргом. Зовнішній державний борг та проблеми його обслуговування. Загальна модель платоспроможності держави.

Змістовий модуль 3. Макроекономічна динаміка та економічне зростання.

Тема 8. Неокласичні моделі економічного зростання і розвитку національної економіки.

Суть, значення та фактори економічного зростання. Виробнича функція, її види та властивості. Виробнича функція Коба-Дугласа. Неокласична модель економічного зростання Солоу. Вихідні основи моделі Солоу. Нагромадження капіталу. Чинники капіталоозброєності праці. Staціонарний обсяг капіталу. Рівень заощадження. Золоте правило обсягу капіталу. Staціонарний стан зі зростанням населення. Вплив науково-технічного прогресу на економічне зростання. Staціонарний стан із врахуванням науково-технічного прогресу. Обчислення внеску факторів в економічне зростання. Ендогенні теорії економічного зростання.

Тема 9. Моделі економічного зростання Рамсея та Даймонда. Ендогенні теорії економічного зростання.

Мікроекономічні основи моделей економічного зростання Рамсея та Даймонда. Задачі споживчого вибору та поведінки виробника. Мікроекономічний підхід до загальної рівноваги. Staціонарний стан та траекторії зміни показників у моделі Рамсея. Щвидкість конвергенції. Припущення моделі економічного зростання з перетином поколінь (модель Даймонда). Дослідження динаміки основних макропоказників у моделі Даймонда. Альтруїстичні зв'язки між поколіннями. Огляд моделей ендогенного зростання: модель AK та модель Ромера. Моделі зростання різноманітності товарів, сходинок якості та запозичення технологій.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма							заочна форма				
	усього	у тому числі						усього	у тому числі			
		л	п	лаб.	інд.	с.р.	л	п	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Економічна ефективність та макроекономічна рівновага												
Тема 1. Вступ до актуальних проблем макроекономічної політики	12	2	2				8	11	1			10
Тема 2. Сучасні моделі макроекономічної рівноваги закритої економіки	12	2	2				8	12	1			10
Тема 3. Макроекономічна рівновага та стабілізаційна політика у відкритій економіці	14	2	2				10	11	1			10
Тема 4. Сукупна пропозиція і сукупний попит у теоріях економічних коливань. Сучасні моделі ділових циклів	14	2	2				10	14	1			12
Разом за змістовим модулем 1	52	8	8	0	0	36	48	4	2	0	0	34
Змістовий модуль 2. Макроекономічна нестабільність. Економічна політика держави												
Тема 5. Макроекономічна нестабільність та проблеми здійснення стабілізаційної політики	12	2	2				8	13	1			12
Тема 6. Інфляція та монетарна політика	12	2	2				8	14	1			12
Тема 7. Фіскальна політика та державний борг	12	2	2				8	15	2	1		12
Разом за змістовим модулем 2	36	6	6	0	0	24	42	4	2	0	0	25

Змістовий модуль 3. Макроекономічна динаміка та економічне зростання											
Тема 8. Неокласичні моделі економічного зростання та розвитку національної економіки	14	2	2			10	15	2	1		12
Тема 9. Моделі економічного зростання Рамсея та Даймонда. Ендогенні теорії економічного зростання	18	4	4			10	15	2	1		12
Разом за змістовим модулем 3	32	6	6	0	0	20	30	4	2	0	0
Усього годин	120	20	20	0	0	80	120	12	6	0	0
											102

5. Теми практичних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до актуальних проблем макроекономічної політики	2
2	Сучасні моделі макроекономічної рівноваги закритої економіки	2
3	Макроекономічна рівновага та стабілізаційна політика у відкритій економіці	2
4	Сукупна пропозиція і сукупний попит у теоріях економічних коливань. Сучасні моделі ділових циклів	2
5	Макроекономічна нестабільність та проблеми	2
6	Інфляція та монетарна політика	2
7	Фіscalна політика та державний борг	2
8	Неокласичні моделі економічного зростання та розвитку національної економіки	2
9	Моделі економічного зростання Рамсея та Даймонда. Ендогенні теорії економічного зростання	4
	Усього	20

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасні моделі макроекономічної рівноваги закритої економіки	1
2	Макроекономічна рівновага та стабілізаційна політика у відкритій економіці	1
3	Сукупна пропозиція і сукупний попит у теоріях економічних коливань. Сучасні моделі ділових циклів	
4	Макроекономічна нестабільність та проблеми здійснення стабілізаційної політики	1
5	Інфляція та монетарна політика	
6	Фіscalна політика та державний борг	1
7	Неокласичні моделі економічного зростання та розвитку національної економіки	1
8	Моделі економічного зростання Рамсея та Даймонда. Ендогенні теорії економічного зростання	1
Усього		6

6. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до актуальних проблем макроекономічної політики	8
2	Сучасні моделі макроекономічної рівноваги закритої економіки	8
3	Макроекономічна рівновага та стабілізаційна політика у відкритій економіці	10
4	Сукупна пропозиція і сукупний попит у теоріях економічних коливань. Сучасні моделі ділових циклів	10
5	Макроекономічна нестабільність та проблеми здійснення стабілізаційної політики	8
6	Інфляція та монетарна політика	8
7	Фіiscalна політика та державний борг	8
8	Неокласичні моделі економічного зростання та розвитку національної економіки	10
9	Моделі економічного зростання Рамсея та Даймонда. Ендогенні теорії економічного зростання	10
Усього		80

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до актуальних проблем макроекономічної політики	10
2	Сучасні моделі макроекономічної рівноваги закритої економіки	10
3	Макроекономічна рівновага та стабілізаційна політика у відкритій економіці	10
4	Сукупна пропозиція і сукупний попит у теоріях економічних коливань. Сучасні моделі ділових циклів	12
5	Макроекономічна нестабільність та проблеми здійснення стабілізаційної політики	12
6	Інфляція та монетарна політика	12
7	Фіscalна політика та державний борг	12
8	Неокласичні моделі економічного зростання та розвитку національної економіки	12
9	Моделі економічного зростання Рамсея та Даймонда. Ендогенні теорії економічного зростання	12
	Усього	102

7. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються словесні (лекції для досягнення розкриття основних положень теми), наочні (ілюстрації, презентації лекцій) та практичні методи навчання (практичні завдання, ситуаційні задачі, дискусії, науково-дослідні завдання).

8. Методи контролю

З метою перевірки якості підготовки, знань, умінь аспірантів з дисципліни використовуються такі засоби оцінювання:

- *для поточного контролю:* усне опитування, розв'язування задач, аналіз практичних ситуацій, контроль відвідування занять;
- *для проміжного контролю:* письмове тестування та розв'язування контрольних задач;
- *для підсумкового контролю:* письмовий іспит.

Аспірант під час вивчення дисципліни максимально може набрати 100 балів, з яких:

1. участь у семінарських заняттях ($6 \times 5 = 30$ балів) (30 %)
2. проміжний модульний контроль (2 модульні контрольні роботи $\times 15$ балів=30 балів) (30%)
3. екзамен 40 балів (40%).

9. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
6	6	6	6	6	6	8	8	8			

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Відмінно / Excellent	90-100
Добре/Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

10. Рекомендована література

Основна

1. Romer D. Advanced Macroeconomics. 3rd ed. New York: McGraw Hill, 2006. 540 p.
2. Heijdra Ben J. Foundations of Modern Macroeconomics. - 2nd ed. New York: Oxford University Press; 2 edition, 2008.- 816 p.
3. Barro, R. J. and X. Sala-i-Martin, Economic Growth, MIT Press, 2004.
4. Blanhard and Fisher. Lectures on Macroeconomics. MIT Press, Cambridge, MA, 1989
5. Mankiw N.G. Macroeconomics / N. Gregory Mankiw. – Seventh edition. – New York: Worth Publishers, 2010. – 598 p.
6. Obstfeld M., Rogoff K. Foundations of International Macroeconomics.
7. Панчишин С. Макроекономіка. – К.: Либідь, 2005. – 616 с
8. Радіонова І.Ф. Макроекономіка-2 : навч. посіб. / І.Ф. Радіонова , Т.В. Бурлай, Є.В. Алімпієв. К. : КНЕУ, 2009. 423 с.

Додаткова

1. Gali J. Monetary Policy, Inflation, and the Business Cycle, 2nd edition, University Press Group Ltd., 2015.
2. Ljungqvist, Lars, Sargent, Thomas J. Recursive macroeconomic theory. Fourth Edition. Cambridge, MA: MIT Press, 2018. – 1438 p.
3. Nancy L. Stokey and Robert E. Lucas. Recursive Methods in Economic Dynamics, Harvard University Press, 1989
4. Walsh C. E. Monetary Theory and Poliy. The MIT Press, Caambridge, MA, 2003.
5. Woodford, M. Interest and Prices - Foundations of a Theory of Moetary Policy. Princeton University Press, Princeton, 2003
6. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник у 2 кн. / за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. - 4-те видання, виправлене та доповнене. - Л. : Апріорі, 2020. - Кн. 1: Вступ до макроекономіки. Макроекономіка. - 648 с.
7. Бурда М., Виплош Ч. Макроекономіка: європейський контекст / Пер. з англ. – К.: Основи, 1998. 682 с.
8. Манків Грегорі Н. Макроекономіка / Наукова ред. перекладу С. Панчишина. – К.: Основи, 2000. – 588 с.
9. Радіонова І.Ф. Макроекономіка: теорія та політика: Підручник / І.Ф.Радіонова. – Київ: Таксон, 2004. – 348 с.
10. Рокоча В.В. Міжнародна економіка: Навч. посіб.: У 2 кн. – К.: Таксон, 20002003. – Кн. II.: Монетарна теорія міжнародної економіки, 2003. 302 с.